

han hentede her fra Byen, vare særlig flaaende. Han hittede, at i de nybyggede Lægeforeningsbygninger i Farimagsgade var Dødelighedsforholdene særlig gunstige, jeg tror, han nævnedes 16 pro Mille. Det er ganske vist et ganske extraordinært godt Forhold, men tror det ærede Medlem, ikke at det væsentlig skyldes den Omstændighed, at disse Arbejderboliger kun for en meget lille Del bebos af Arbejdere; thi der hører en vis Velhavendehed og Kapital til at bebo dem. Det er i Regelen Pensionister og tilbagetrukne Folk, der have en lille Indtægt, og den Slags Folk leve som bekendt overordentlig længe; altsaa man kan ikke fra Dødeligheden i disse Boliger slutte Nogetsomhelst med Hensyn til Dødeligheden i Arbejderboliger. Jeg tror derfor, uagtet jeg sympathiserer med den fremkomne Tanke i alle Maader og skal støtte det foreliggende Lovforslag, ikke, at de Opgaver, man her har stillet sig, er dem, som nærmest trænge til at løses. Det forekommer mig, at man her gjør sig skyldig i, hvad man kalder et Hysteron-Proteron: man begynder fra den forkerte Side. Nei, skal Arbejderne Indtægter; det er det, det kommer an paa, og er der først gode Indtægter, komme Boligerne nok. Det ærede Medlem oplyste, hvad der er sandt, at der for Tiden i Kjøbenhavn er en kolossal Arbejdsløshed; der er omtrent halvtreds tusinde Arbejdsløse, hvilket svarer omtrent til 40—45,000 Indbyggere, der altsaa allerede nu ere prisgivne til Fattigdommen; og hvad vil det ikke blive til Vinter, naar Arbejdet bliver ringere, vanskeligere at faae fat paa, og samtidig Kulden og Nøden kommer? Skulle vi derfor løse disse sociale Opgaver, saa lad os tage fat, hvor det er nødvendigt, lad os give dem Arbejde — Boliger er der nok af.

Nu siger maaste det ærede Medlem: Det er godt nok at sige, men trænge vi ikke her i Byen til overordentlig mange offentlige Arbejder, som burde have været udførte for længe siden, men som ikke have kunnet komme til Udførelse paa Grund af vor ulykkelige Strid mellem Høire og Venstre, mellem Ministeriet og Folkethinget osv. osv. Der trykker Stoen. Vi trænge i denne By til en Frihavn, det har været foreslaaet, det har været debatteret og vedtaget, men selve Udførelsen mangler, saa længe disse ulykkelige politiske Forhold finde Sted. Vi trænge til et Frilager, Alt for at bringe Handelsstanden op, for at drage Kapitaler til Staden og derved til Arbejderne; vi trænge til en Forbindelsesbane mellem den nye Havn og Jernbanen.

Den høie Regjering har paa egen Haand begyndt paa en saadan, idet den har anlagt

Jernbanestationen ved Nørrebro, men det er et ynkeligt Syn. Man kan godt se, at den er provisorisk i alle Retninger; thi den gjør samme Indtryk, som jeg kan tænke mig en Jernbanestation paa Stepperne i Amerika vilde gjøre; saa lidt civiliseret ser den ud, baade med Hensyn til Bygningsform og Omgivelser. Det er en meget svag Begyndelse, og jeg venter mig ikke meget deraf, før Lovgivningsmagtverket atter kan komme i Virksomhed; først da kan man løse denne Opgave. Som jeg sagde før, trænger man til mange offentlige Bygninger. Vi trænge til et Justitspalads — vil jeg kalde det; vi trænge til en Regjeringsbygning, fremfor Alt til en Rigsdagsbygning, thi denne her forekommer mig ikke ret behagelig at bruge i Længden; vi trænge kort sagt til mange Nybygninger her i Kjøbenhavn, til mange ny Indretninger, der kan bringe Handel og Fabrikvæsen op. Vi trænge til en ny Toldlov, vi trænge kort sagt til utallige Ting, som ville vise sig endnu mere nødvendige paa Grund af den isolerede Stilling, Kjøbenhavn sikkert vil faae, naar den nordtyske Kanal bliver anlagt. Denne vil nemlig sikkert udøve en meget deprimerende Indflydelse paa Forholdene her i Kjøbenhavn. Hele den Mellemhandel med Østersøen, der over Sverig hidtil er gaaet hertil, er der stor Fare for vil flytte sig til Hamborg, Kiel og andre tyske Stæder, naar Farten bliver fri fra Nordøen til Østersøen. Det forekommer mig, at der er Grund til hurtigt muligt at søge at forebygge de fra denne Side truende Farer, og det kan bedst ske derved, at man sætter de Arbejder, de Værker i Gang, som jeg før tillod mig at nævne. Altsaa det forekommer mig, at den her stillede Opgave vel fortjener at tages i Betragtning, men først en Gang i Fremtiden. Det kan ikke nytte at skaffe Arbejderne funde Boliger, naar man ikke tillige eller forud skaffer dem en saadan Indtægt, at de virkelig have Raad til at bebo de Boliger, som man søger at skaffe dem.

Brig: Dette Forslag gaar jo ud paa, at Staten skal understøtte Kommunen med en vis Sum til Udførelse af Arbejderboliger. Det undrer mig derfor, at man ikke i Forveien har søgt Oplysninger hos Kommunen. Det var jo muligt, at flere af disse Forhold oplyses saaledes, at man maatte faa ind paa en anden Vej. Det er muligt, at det vil vise sig, at Kommunen aldeles ikke er i Stand til at løse denne Opgave, ligesom der ogsaa er flere andre Forhold, der kunne komme i Betragtning. Det vil jo være noget Egent, naar Staten tilbyder